

Dkt. August Konkeli, Mithali, Kikao cha 11

© 2024 August Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. August Konkeli katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi cha 11, Mithali ya Sulemani, Mithali 10:1-22:16.

Karibu kwa somo la Methali. Tumetumia mihadhara 10 kuhusu kitabu cha Mithali, hasa tukitazama utangulizi wa Mithali sura ya 1-9.

Hiki ni sehemu ya mafundisho ya Mithali ambamo mzazi anamwambia mtoto kuhusu masomo ya maisha ambayo anahitaji kujua, kimsingi maadili ambayo wanahitaji kushikilia ili kufanya maamuzi sahihi, ili kujifunza hekima. Sasa tunakuja kwenye sehemu ya Mithali kutoka 10-31 ambayo kwa hakika ni mikusanyo ya Mithali. Kuna baadhi ya makusanyo haya na yana mamia ya Mithali.

Mkusanyiko wa kwanza wa Mithali hii unaitwa tu Mithali ya Sulemani na inaenea kutoka Mithali 10:1-22:16. Katika sehemu hii tuliyo nayo ni 375 Methali ambazo tutazizungumzia kwa dakika moja. Kitabu chote bila shaka kinahusishwa na Sulemani na labda mikusanyo hii ndiyo ya kwanza kabisa ya Mithali. Inaonekana kutokana na jinsi Mithali ilivyoundwa kwamba sehemu ya mafundisho tuliyoiangalia katika Mithali 1-9 iliongezwa kwa mikusanyo hii ya Mithali ili kumwelekeza msomaji na kumwandaa msomaji kwa ajili ya semi nyingi zinazopaswa kufuata na jinsi zinavyopaswa kueleweka na maadili ambayo yanapaswa kujifunza kutoka kwayo.

Sasa sehemu hii ndefu kwa ujumla imegawanywa katika mbili. Imegawanywa mwishoni mwa sura ya 15 ya kitabu cha Mithali hasa kwa msingi wa mtindo wa methali. Methali ni mashairi.

Tutazungumza zaidi kuhusu ushairi wa Kiebrania lakini misemo ya methali kwa ujumla iko katika jozi. Wako katika mistari miwili ambayo wakati mwingine huitwa mstari A na mstari B. Kwa hiyo, Mithali 10:1 kwa mfano inasema, Mwana mwenye hekima humfurahisha babaye, mwana mpumbavu humhuzunisha mama yake. Kwa hivyo, ulichonacho basi ni mistari miwili, mmoja ukimlenga baba, mwingine ukimlenga mama, na kisha kuelezea mmoja kuwa wa furaha na mwingine kuwa wa huzuni.

Sasa mistari hii miwili inakamilishana. Wao zaidi au chini husema jambo lile lile kwamba mwana mwenye busara huwafanya wazazi wenye furaha lakini inaonyeshwa katika kile tunachokiita kinyume. Tutaelezea hili baadaye kidogo zaidi.

Lakini tofauti ya sura za kwanza za mkusanyo wa Sulemani ni kwamba zinapingana kabisa hadi mwisho wa sura ya 15. Kisha baada ya hayo, kuna mada mbalimbali ambazo zimezungumziwa katika Mithali. Ingawa ufalme huelekea kutokea katika

mikusanyo yote, bila shaka kwa sababu makusanyo ya Mithali yalikuwa na uhusiano fulani na waandishi waliohusishwa na makao ya mfalme.

Hii ndiyo sababu katika Mithali 25:1 tuna nukuu kwamba hizi ndizo Mithali zilizokusanywa katika mahakama wakati wa Hezekia. Kwa hiyo ufalme bila shaka ni mada muhimu kwa kila mtu wale wote wanaotawaliwa na mfalme pamoja na mfalme mwenyewe. Kwa hivyo, tulichonacho basi ni misemo kama tulivyoijadili.

Misemo ambayo haieleweki kila wakati kuhusu kile wanachoweza kukusudia na misemo ambayo inaweza kutumika kwa njia tofauti. Haya ni maneno daima ambayo ni kutoka kwa uchunguzi. Lakini sio uchunguzi ambao ni aina ya kitu tunachofanya katika sayansi kama aina ya uchunguzi wa kitaalamu kuhusu ni nini husababisha sababu na nini husababisha athari.

Badala yake maneno haya yote ni ya kawaida zaidi kuliko hayo. Ni uchunguzi tu wa tabia ya binadamu na mara nyingi uchunguzi wa tabia ya binadamu ambao una mlinganisho wa aina nyingine za matokeo ambayo yanaweza kutokea wakati hatua inafanyika. Sasa tunahitaji kuwa waangalifu na mlinganisho huu kwa sababu daima huchota kwenye kipengele kimoja cha ulinganisho.

Ikiwa ninaweza kutumia aina rahisi sana ya sitiari, mara nyingi tunasema kwa lugha ya Kiingereza, meli hupanda maji. Sasa meli haifanani na jembe. Kwa kweli hakuna njia nyingi za kufikiria ni kufanana gani kati ya meli na jembe.

Baba yangu aliuliza juu ya sitiari wakati mmoja na kwa hivyo nilitumia mfano huo. Nilisema kwa hivyo fikiria juu ya meli na ufikirie juu ya jembe na ni kitu gani ambacho kinaweza kufanana kati ya hizo mbili? Sasa baba yangu hajawahi kuona meli.

Alikulia katika nyanda za juu. Lakini alichokiona ni boti zenye injini. Na unapoendesha mashua ndani ya maji unaacha macho nyuma na inaonekana kama mtaro.

Na kwa hiyo, akasema, loo, akasema, naam, nadhani jembe linaacha mtaro nyuma na meli inaacha aina fulani ya kengele nyuma yake. Na hivyo, meli ni kulima kwa njia ya maji. Naam, sasa huo ni mlinganisho wa busara kabisa.

Isipokuwa kwa kweli, haihusiani kabisa na meli kwa sababu mhandisi yeyote wa meli ambaye ana hisia yoyote ya kiburi, chochote, atakuwa na aibu kubwa ikiwa kuna kuamka kwa mashimo kufuatia meli yake. Ina maana kwamba ina kiasi kikubwa cha buruta na kwamba ni meli isiyofaa sana. Linalopaswa kufanya ni kukata maji mbele kama punda kwenye jembe, usiache mtaro mkubwa nyuma.

Na kwa hivyo, tunasema meli inapita ndani ya maji kwa kawaida tukimaanisha kuwa upinde wa meli unakatiza mawimbi jinsi nguzo inavyopitia ardhini. Lakini bila shaka,

si kwamba njia ya baba yangu ya kuchukua sitiari hiyo haikuwa sahihi. Ni kwamba tu alichora uhakika wa mlinganisho kutoka kwa aina tofauti ya mtazamo.

Sasa, inabidi tukumbuke kwamba methali ziko hivyo ili njia tofauti zichukuliwe kuhusu jinsi mlinganisho huo unavyolingana na si lazima ziwe sahihi au si sahihi. Wakati mwingine mimi hutabasamu ninapopata watu wakisoma methali na kujaribu kuzifafanua jinsi tunavyofanya katika masimulizi au jinsi tunavyoweza kufanya na mafundisho ya Musa ili kujua sarufi ni nini na kila kitu kingine. Sasa, bila shaka, huna budi kufanya baadhi ya hayo kwa kutumia methali, lakini jambo kuu si katika ufafanuzi wa methali hiyo.

Ni fikira juu ya jinsi mlinganisho ulivyokusudiwa na mzungumzaji walipoufanya. Kwa hivyo, kutumia mfano kutoka kwa methali, panzi hawana mfalme, lakini wote wanatoka katika vitengo vya aina ya jeshi. Kwa hivyo, ni mlinganisho ambao kwa kweli unafaa kwa sababu mimi ninatoka kwenye prairies na nimeona panzi.

Na kihalisi, wanaweza kubadilisha rangi ya uwanja kwa sababu kuna wengi wao. Na kisha zote huondoka, lakini zinapoondoka, hazigombani kamwe. Kwa kweli wanakwenda kwa utaratibu sana.

Na jinsi walivyo na akili za kutosha kujua kwamba wote wanapaswa kuchukua njia hii na sio njia nyingine na kamwe hawagongane wakati wametofautiana milimita kutoka kwa kila mmoja, sijui. Wao ni jeshi bila hata kuwa na mafunzo kama askari kama mimi kujua. Sasa, baadhi ya methali ni aina maarufu za misemo.

Na kwa hivyo, tutachukua mifano michache hapa kutoka kwa kitabu cha Mithali yenyewe. Kichaka cha miiba mkononi mwa mlevi na mithali kinywani mwa mpumbavu. Sasa, hiyo inapaswa kumaanisha nini? Kweli, ikiwa mlevi ana kifaa ambacho kinaweza kusababisha uharibifu, kuna uwezekano kwamba atakitumia kwa njia mbaya.

Na wapumbavu wanaweza kutumia analogia, lakini hawawezi kuzitumia kusaidia. Watazitemia kwa njia ya kuumiza sana. Wakati fulani, bila shaka, misemo na kauli mbiu zinakusudiwa kutukana au kudhihaki.

Mojawapo ya yale ambayo nimeona katika Samweli, kwa sababu tu inagawanya kitabu cha 1 Samweli kwa ukali sana katika hadithi ya Sauli, inapatikana katika 1 Samweli 10-12 na inapatikana tena katika 1 Samweli 19. Je, Sauli ni miongoni mwa manabii? Sasa, hiyo ni dhihaka. Lakini pia inafaa sana katika kitabu cha Samweli kwa sababu wakati Sauli anachaguliwa kwa mara ya kwanza kuwa mfalme, alikutana na kundi la manabii na anaonekana kushiriki baadhi ya tabia za manabii hawa.

Na kwa hivyo, unaweza kujiuliza, vizuri, ni nani mtu huyu, Sauli? Na kisha anakuwa mfalme na kisha anakuwa wazimu kiasi. Anakasirishwa na Daudi na anafanya mambo

yasiyo na akili zaidi, kutia ndani kumdharau mwanawe mwenyewe, kwa sababu tu mwana wake hatamsaliti Daudi kwake. Na mwishowe, anakutana na kundi hili la manabii na anaishia na tabia yao ya aina ya msisimko, kuvuliwa nguo na kuvuliwa.

Na ni wazi kuwa hii ni aibu tu. Ni uzushi. Kwa hiyo, Sauli, mwishoni mwa utawala wake halali, anaonyesha yeye ni nani hasa.

Yeye ni tapeli tu. Hamfuati Mungu hata kidogo. Je, Sauli ni miongoni mwa manabii? Huo ni mzaha.

Asije akajisifu kama yeye auondoaye upanga. Huo ni uchochezi. Sasa, hapa kuna hadithi kutoka kwa Wafalme ambapo mfalme mpiganaji wa Kusini alikuwa akimpa changamoto mfalme wa Kaskazini.

Na hapo, bila shaka, hapakuwa na mashindano kati ya wafalme hawa wawili. Na ilikuwa ni upuuzi kabisa kwamba mfalme huyu wa kusini anapaswa kujisifu juu ya nguvu zake za jeshi. Na jawabu la changamoto yake ni kwamba, yeye achukuaye upanga asijisifu kama yeye anayeuondoa.

Matokeo ya mwisho hayatakuwa mazuri kwako. Akina baba wamekula zabibu mbichi na meno ya watoto yamefifia, yamebadilika kuwa butu. Tayari tumeijadili hiyo.

Kwa Yesu, tabibu, jiponye mwenyewe. Ni ujinga. Wewe si kweli yule unayesema wewe.

Kuna ripoti za ulichofanya kule Kapernaumu, lakini hufanyi lolote hapa. Kweli, zile za hivi majuzi zaidi ambazo wakati fulani zilinikasirisha na wakati mwingine nilipata aina ya ucheshi ilikuwa dhana ya kuwanyima pesa polisi. Bila shaka, ikiwa tuko katika nchi yetu, tunajua hiyo inahusu nini.

Ilikuwa ni watu wachache wa rangi fulani ambao walikuwa wakitendewa isivyo haki na polisi. Na kilichotakiwa kufanyika ni kwamba fedha zilichukuliwa kutoka kwa polisi na fedha kutolewa kwa sababu nyingine. Lakini bila shaka, sote tunajua kwamba tunahitaji polisi.

Na hapa Kanada, ninapoishi, wakati msafara wa lori ulipofika Ottawa, hakuna mtu aliyekuwa akisema kuwanyima pesa polisi. Kwa kweli, hawakuweza kupata polisi wa kutosha kwa ghafla kwa sababu walihitaji zaidi yao. Kwa hivyo tutaangalia Mithali ya Sulemani na 375 Mithali ya Sulemani, ambayo inaanza hapa katika sura Acha niseme neno, ingawa, kuhusu kwa nini kuna 375.

Nambari 375 inahusiana na jina la Sulemani. Mfumo wa nambari wa Kiebrania ni mfumo wa desimali kama tulivyo wetu, lakini hutumia herufi zao kuonyesha

nambari. Na kwa hivyo, herufi ya kwanza ya alfabeti inaonyesha moja, na kisha unapanda hadi 10, ambayo ni herufi ya 10 ya alfabeti, na hiyo inamaanisha 10.

Na kisha, bila shaka, barua inayofuata katika alfabeti ina maana 20. Na inayofuata ina maana 30. Kwa hiyo, unapokuwa na jina la Sulemani, unaweza kuipa nambari ya nambari.

Na kwa Kiebrania, hii ni shinsha -la-ma-a. Nambari hii, thamani ya herufi hii ni 300. Hii ni 30.

Hii ni 40. Na hii ni 5. Na hivyo, jumla yako ni 375. Sasa, aina hii ya uhusiano kati ya idadi na maneno si jambo la kawaida, lakini ni wazi kabisa kwamba hapa katika kitabu cha Mithali, mtu fulani kwa makusudi kabisa alikuwa anafanya uhusiano kati ya uandishi wa Sulemani na mkusanyo wa Mithali kwa kuleta pamoja mkusanyiko wa Mithali 375 haswa.

Tutaangalia ya kwanza kati ya haya katika Mithali 10, ambapo tuna Mithali juu ya utajiri. Kwa hivyo, tutachukua muda wa kusoma tu tafsiri ya haya. Mtoto mwenye hekima huwafanyia wazazi kiburi, lakini mtoto mpumbavu huleta huzuni.

Mhusika huokoa kutoka kwa shida kuliko utajiri. Mungu hutosheleza tamaa, lakini hukatisha tamaa. Ninatoa vifungu vya maana ya methali hapa.

Udanganyifu huleta umaskini, lakini bidii huleta utajiri. Bidii huleta mafanikio, lakini uvivu huleta aibu. Haki huleta baraka, bali uovu husitiri jeuri.

Sasa, katika usemi wa Kiebrania wa Mithali hii, seti hii ya kwanza ya Mithali sita hapa inaunda aina ya kitengo. Na kisha kitengo cha pili kinaundwa na Mithali juu ya uadilifu wa maadili. Haki huacha urithi wa baraka, lakini jina la waovu linanuka.

Wenye hekima husikiliza na kujifunza, lakini maneno ya kipumbavu hupuuza . Uadilifu huleta usalama, lakini udanganyifu huleta ugunduzi. Sasa, hii katika mstari wa 10 ni mfano ambapo wakati mwingine tunafanya ukosoaji wa maandishi katika Mithali kwa sababu nusu ya mwisho ya mstari wa 10 ni sawa na nusu ya mwisho ya mstari wa 8. Na kwa hivyo inaonekana ni ya ajabu kwamba haya yanapaswa kuwa na maneno yanayofanana kabisa.

Na jambo lingine lisilo la kawaida ni kwamba Mithali hii, kama tutakavyoona zaidi, ni kinyume na hii haimo katika maandishi ya Kiebrania. Sasa, tuna toleo jingine la Mithali ambalo lilihifadhiwa katika tafsiri ya Kigiriki. Tafsiri hiyo ya Kigiriki haikufanywa kutokana na maandishi ya Kiebrania ya aina ileile ambayo yamehifadhiwa na kuwa rasmi katika nyakati za baada ya Kristo, zile tunazotumia kwa ukawaida katika siku zetu.

Lakini inaweza kuwa ya thamani kwa kuona kwamba kuna maendeleo na ni muhimu katika kuona kwamba wakati mwingine kulikuwa na makosa. Na mojawapo ya makosa hayo ni dittografia , ambayo ni kunakili mstari wa awali katika mstari wa baadaye kwa sababu tu jicho lako lilianguka mahali pasipofaa. Na pengine ndivyo ilivyotokea hapa.

Kwa hivyo, tukiangalia tafsiri ya Kiyunani ya methali hii mahususi, anayesahihisha hufanya amani. Kwa hivyo, upotovu au jicho la kukonyeza huleta amani wakati mwenye kusahihisha huleta maumivu wakati anayerekebisha huleta amani. Perfidy, maumivu, marekebisho, amani.

Maneno ya haki ni uhai bali maneno ya waovu huleta jeuri. Kwa hiyo, tunapoangalia muundo hapa, tunaona mifumo fulani ambayo tayari tumeelezea. Mistari ni ya kukamilishana lakini mara nyingi huonyeshwa kwa maneno tofauti.

Lakini pia tunaona mifumo ya ushirika. Kwa hivyo, Mithali 2 na 3 inashughulikia haki ya kimungu. Mithali 4 hadi 6 inaonyesha thawabu ya bidii na hasara ikiwa utadanganya.

Na Mithali 10, 1, na 6 kila moja ina somo la haki dhidi ya upumbavu. Sasa, ninahitaji kuashiria hapa kwamba baadhi ya uchunguzi huu sio wangu kabisa. Mwanamume anayerekodi kipindi hiki, anajua mengi zaidi kuhusu Mithali, angalau katika baadhi ya sehemu zake kuliko mimi.

Naye ndiye aliyefanya utafiti wa aina ya ruwaza ambazo mtu anaweza kupata katika Mithali. Na kusema ukweli, hii imeibiwa kutoka kwa Ted Hildebrand. Na nilifikiri bora nikubali jambo hilo hapa. [Asante Gus, wewe ni mkarimu sana -- Ted]

Ili tu iwe wazi kwamba sidhani kama ninamdanganya. Anafahamu sana mambo ya aina hii. Lakini tunahitaji kuwa waangalifu kuhusu kutafuta aina hizi za ruwaza katika Mithali.

Hatujui njia zote ambazo ruwaza hizi ziliundwa. Wakati mwingine yanaonekana zaidi na tunaweza kuyaona kama tulivyoona hapa. Lakini wakati mwingine sio wazi na tunahitaji tu kuzichukua kama misemo ya mtu binafsi.

Lakini huo ni utangulizi kidogo wa jinsi mikusanyo hii ya Mithali inavyofanya kazi.

Huyu ni Dk. August Konkell katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba 11, Mithali ya Sulemani. Mithali 10.1-22.16.